

ZGORNJE POSOČJE. Zbornik 10. zborovanja slovenskih geografov Tolmin-Bovec, 26-28.IX.1975. Izdalo in založilo Geografsko društvo Slovenije. Ljubljana 1978. 394.str.,off-set. Naklada 700 izvodov. Uredil dr.Jurij Kunaver.

Čeprav nekoliko pozno, smo po treh letih le dobili tiskane referate z bovškega in tolminskega zborovanja slovenskih geografov. Po njem sta dva potresa v letu 1976 pretresla družbeno-geografske razmere v zgornjem Posočju, tako da je del gradiva, ki ga prinaša zbornik, zgodovinskega pomena. Tega se je zavedalo tudi uredništvo, ki je kot prvi prispevek objavilo študijo o spremembah po potresu.

Posočje obravnava 35 člankov skoraj z vseh geografskih vidikov. Med 17 prispevki, ki se ukvarjajo z vso tolminsko občino, pogrešamo le pregled o pedogeografskih in fitogeografskih razmerah. Naj navedemo le glavne tematike: geološka zgradba, geomorfološki razvoj, klima, rečni režimi, družbeno-ekonomski problemi, razvoj prebivalstva, kmetijstvo, urbanizacija, naselja, funkcija oskrbe, izobraževanje, turizem in promet, varstvo narave. Z deli Posočja se ukvarjajo članki, ki govorijo o vaseh Breginj, Soča, Kamno, dolini Bače, Koritnice itd. Zanimivo bo tik pred potresom izdelano monografijo o Breginju primerjati z današnjim stanjem.

Zaradi potresnih sprememb in obmejne lege bo zgornje Posočje gotovo privlačna točka šolskih ekskurzij. Zato in tudi sicer je potrebno, da imajo ta zbornik vsi geografski učitelji na svojih knjižnih policah in da ne manjka tudi v šolski knjižnici. Naroča se pri izdajatelju.

GEOGRAFSKI ZBORNIK XV. Geografski inštitut Antona Melika SAZU, Ljubljana, 1976. 269 str. in karte v prilogi. XV. Geografski zbornik je posvečen Antonu Meliku ob desetletnici njegove smrti. Urednik zbornika akad. Svetozar Ilešič na prvi strani sporoča, da se je po jubilarantu poimenoval tudi inštitut-Geografski inštitut Antona Melika. Delo njegovih sodelavcev je razvidno predvsem iz tega zbornika in posebnih del.

Več kot polovica zbornika je namenjena prikazu poplavnega področja ob Pšati ("Geografske značilnosti poplavnega sveta ob Pšati"). To je bila prva raziskava poplavnega sveta v okviru dolgoletne raziskovalne teme, ki jo je inštitut prevzel od Raziskovalne skupnosti Slovenije. Pšata naj bi bila vzorčna raziskava skupine, sestavljene iz delavcev z Inštituta in zunanjih sodelavcev. O izsledkih poročajo D.Radinja, M.Šifrer, F.Lovrenčak, M.Kolbezen, M.Natek z vseh geografskih vidikov (hidrogeografskega, geomorfološkega, biogeografskega, regulacijskega, človeškega). Izredno bogato dokumentacijo predstavljajo številne fotografije in barvne karte.

V okviru iste teme je bila preučena tudi Mislinjska dolina (I.Gams), kjer pa so poplave drugačne, ker je Mislinja bolj hudourniška. Tudi tu se je pokazalo, kako močan pečat so poplave vnesle v razporeditev naselij, prometne mreže, izrabo tal itd.Tudi tej razpravi (Hidrogeografski oris porečja Mislinje s posebnim ozirom na poplave) je pridana barvna karta.

M.Šifrer in D.Košir sta prispevala razpravo "Nova dognanja na Triglavskem ledeniku pod Skuto". Oba ledenika namreč Geografski inštitut Antona Melika letno opazuje že od leta 1946 (Skutin ledinik kasneje). To je zdaj že tretje poročilo, ki obravnava razdobje 1963-1973. Milan Šifrer je povzel Zaključke tudi starejšega razdobja in zapisal, da se je Triglavski ledenik v dobi 1946-1954 skrčil na leto

poprečno za 2,21 m, v dobi 1955-1962 za 2,4 m in v letih 1963-1973 samo za 1,02 m. Čeprav meri samo še okoli 12 ha, ni bojazni za ledenikov obstoj, ker se je krčenje zadnja leta ustavilo.

V bogatem zborniku je skupno 238 fotografij, diagramov, skic in podob ter 6 kart v prilogi.

GEOGRAFSKI ZBORNIK XVI, Geografski inštitut SAZU, Ljubljana, 1977, 229 strani.

Če je bil prejšnji zbornik namenjen predvsem poplavam, ima ta v središču zgornjo gozdno mejo. Več kot polovico zbornika zavzema razprava F.Lovrenčaka "Zgornja gozdna meja v Kamniških Alpah v geografski luči". Avtor ima v svoji tiskani disertaciji v središču zanimanja sicer razne vrste zgornje gozdne meje, toda iz razprave zvemo za celotno fizično-geografsko podobo Kamniških Alp, pa tudi njihovega obrobja. Ker je upoštevan tudi del Alp v porečju Savinje, bi morda bolj ustrezal naslov "Zgornja gozdna meja v Kamniško-Savinjskih Alpah".

Druga razprava se loteva zgornje gozdne meje v vzhodnih Karavankah (I.Gams, 0 zgornji gozdni meji na jugovzhodnem Koroškem). Opazen je nekoliko drugačen pristop, kot je v prvi razpravi.

Ker se tudi tretja razprava v zborniku (M.Šifrer, Geografski učinki žleda v gozdovih okrog Idrije ter Postojne) ukvarja z gozdom, je pravzaprav vsa številka GZ posvečena gozdu. V okviru naravnih katastrof, ki jih beleži in raziskuje Geografski inštitut Antona Melika, je Šifrer tu obdelal učinke žleda, ki je od 17. do 19. novembra 1975 polomil 342.331 m² drevja v gozdovih na robu visokih dinarskih planot.

Tudi ta številka zbornika je bogato opremljena s slikovnim gradivom ter barvnimi kartami. Vsaka razprava ima slovenski in angleški povzetek. Zbornik se naroča pri Biblioteki SAZU, Ljubljana, Novi trg, kjer so dostopne tudi posamične razprave. Če so zborniki morda predragi za posameznike, to ne velja za šolske knjižnice, kjer jih v času poglabljanja in posodabljanja geografskega pouka ne bi smelo manjkati.

I.Gams

OB IZIDU KNJIGE DR.AVGUŠTINA LAHA "SLOVENIJA SEDEMDESETIH LET"

Letošnjo pomlad je Državna založba Slovenije predstavila slovenski javnosti knjigo "Slovenija sedemdesetih let". Tisk te čez štiristopetdeset strani obsežne publikacije s sedemnajstimi kartografskimi prikazi, štiriindvajsetimi barvnimi fotografijami in številnimi diagrami ter tabelami je sofinancirala Kulturna skupnost Slovenije. Vsebinsko sta tekst in spremno gradivo razdeljena v pet obsežnejših poglavij, ki vsebujejo uvodna splošna razmišljanja v poglavju o slovenski stvarnosti sedemdesetih let, analitično obdelavo aktualnega statističnega in dokumentacijskega gradiva v poglavjih o družbeni preobrazbi in gospodarskem razvoju Slovenije in končno še dve specifični problemski temi na zadnjih straneh knjige o naravnih zakonitostih in urejanju okolja v Sloveniji ter o problematiki izobraževanja in kadrov.

Takoj na začetku je treba omeniti, da je knjiga v svoji zasnovi povsem samosvoja, saj v konceptu ne zasledimo klasičnega geografskega ali regionalnega pristopa, ampak bolj razmišljanja in analize o stanju družbene stvarnosti in njenem dialektičnem razvoju v Sloveniji v zadnjih sedemdesetih letih, pri čemer je to stanje predvsem odraz povojnega življenja in dela v samoupravni socialistični